

Sygn. akt V CK 445/03

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej W. S.A. w W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Zdrowia

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 maja 2005 r., kasacji strony
pozwaney od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 maja 2003 r., sygn. akt I ACa (...),

**zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego w W. z
dnia 25 czerwca 2002 r. sygn. I C (...) w ten sposób, że oddała powództwo w
całości i odstępuje od obciążenia pozwanego kosztami procesu.**

Uzasadnienie

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej W. S.A. w W. domagało się
zasądzenia od Skarbu Państwa Ministra Zdrowia kwoty 530 904,43 zł z ustawowymi
odsetkami od dnia 15 listopada 2001 r., tj. od dnia wniesienia pozwu, tytułem zapłaty za
energię ciepłą dostarczoną w okresie od lipca do grudnia 1998 r. byłemu Szpitalowi
Klinicznemu w W. (kwoty 304 255,08 zł z tytułu należności głównej i 266 649,35 zł
odsetek za opóźnienie wyliczonych do dnia 14 listopada 2001 r.).

Pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, że należność główna i uboczna uległy przedawnieniu.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2002 r. Sąd Okręgowy w W. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa Ministra Zdrowia na rzecz powoda Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. kwotę 136 162 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 15 listopada 2001 r. i oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd ustalił, że powódka na podstawie umowy z dnia 20 kwietnia 1996 r. dostarczała Państwowemu Szpitalowi Klinicznemu w W. energię ciepłą, na którą wystawiała faktury. Za okres od lipca do grudnia 1998 r. należność z tego tytułu wyniosła 304 205,08 zł i nie została uregulowana. Zobowiązanie to zostało potwierdzone przez główną księgową Samodzielnego Szpitala Klinicznego w W. i zostało przekazane Ministerstwu Zdrowia celem oddłużenia.

Odsetki za opóźnienie w zapłacie kwoty 304 649,35 zł wyliczone do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 14 listopada 2001 r. wyniosły 226 649,35 zł, natomiast wyliczone do chwili przedawnienia roszczenia głównego - kwotę 136 162,01 zł i w takiej części zostało uwzględnione powództwo.

Według oceny Sądu Okręgowego roszczenie główne uległo przedawnieniu z upływem dwuletniego terminu (art. 554 w zw. art. 555 k.c.). Potwierdzenie salda przez księgową stanowiło czynność faktyczną, a nie uznanie długu, zwłaszcza, że może ono nastąpić tylko przez podmiot upoważniony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 1995 r., III CZP 39/95, OSNC 1995, nr 9, poz. 120). Jednocześnie wyraził zapatrywanie, że odsetki za opóźnienie, jak i odsetki umowne (kapitałowe), są świadczeniami okresowymi, wobec czego podlegają przedawnieniu trzyletniemu (art. 118 k.c.). Wskazał, że roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie uzyskuje z chwilą powstania byt niezależny od długu głównego i ulega przedawnieniu według własnych reguł, tzn. osobno za każdy dzień opóźnienia, w związku z czym może być dochodzone również po upływie przedawnienia roszczenia głównego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1990 r., IV CR 294/89, OSNCP 1991, nr 2-3, poz. 33), przy czym w wypadku podniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia, odsetki podlegają uwzględnieniu tylko za okres do chwili przedawnienia roszczenia głównego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1995 r., III CZP 156/95, OSNCP 1996, nr 3, poz. 31).

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 9 maja 2003 r. apelację pozwanego w części dotyczącej roszczenia głównego i odsetek oddalił, dzieląc w całości ustalenia faktyczne, jak i argumentację prawną Sądu pierwszej instancji.

Skarb Państwa Minister Zdrowia w kasacji opartej na naruszeniu art. 554 k.c. i art. 118 k.c. przez błędną wykładnię wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 13 maja 2004 r. odroczył wydanie orzeczenia i przedstawił składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne: „czy roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa (art. 554 k.c.) przedawnia się w takim terminie jak świadczenie główne”.

Uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 r. zagadnienie to zostało rozstrzygnięte w następujący sposób: „ustanowiony w art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe stosuje się do roszczeń o odsetki za opóźnienie także wtedy, gdy roszczenie główne ulega przedawnieniu w terminie określonym w art. 554 k.c. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się jednak najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego. W jej uzasadnieniu potwierdzony został ugruntowany w judykaturze i przeważający w doktrynie pogląd, że odsetki są świadczeniem okresowym. W zakresie wzajemnych relacji ogólnych terminów przedawnienia określonych w art. 118 k.c. wyjaśnił, że najpierw wymaga zbadania to, czy roszczenie jest roszczeniem o świadczenie okresowe. Jeżeli odpowiedź jest pozytywna, to roszczenie, choć jest jednocześnie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przedawnia się z upływem terminu właściwego dla roszczeń o świadczenia okresowe. Dwa pozostałe terminy wymienione w art. 118 k.c. dotyczą roszczeń o te świadczenia, które nie mają charakteru okresowego. W konsekwencji z upływem trzechletniego terminu przedawnienia ustanowionego dla roszczeń okresowych przedawniają się w zasadzie wszystkie roszczenia o odsetki za opóźnienie, tj. zarówno wykazujące związek z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak i nie wykazujące tego związku.

W uchwale składu powiększonego Sąd Najwyższy przyjął też, że szczególny termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe może wynikać tylko z takiego przepisu, którego treść wskazuje na to, że przewidziany w nim termin dotyczy właśnie takich roszczeń. W przeciwnym razie niejasny stałby się sens dokonanego w art. 118

k.c. wyodrębnienia roszczeń o świadczenia okresowe i ustanowienia dla nich oddzielnego ogólnego terminu przedawnienia. Przepis ten nie jest bowiem przepisem szczególnym w stosunku do art. 118 k.c. w zakresie ustanowionego w nim terminu przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe.

Sąd Najwyższy wskazał jednak, że sytuacje w których termin przedawnienia roszczeń o odsetki za opóźnienie jest dłuższy od terminu przedawnienia roszczenia głównego pozostają w sprzeczności z potrzebą szybszego sankcjonowania bezczynności wierzyciela w zakresie dochodzenia roszczeń o odsetki. Mając to na uwadze, a także rozwiązania innych systemów prawnych przyjął, że wywodząca się z akcesoryjności reguła, zgodnie z którą z przedawnieniem się roszczenia głównego przedawniają się roszczenia o odsetki, choćby nawet nie upłynął jeszcze termin ich przedawnienia, z wyłączeniem wypadków w których roszczenie o świadczenie główne wygasło przed upływem terminu jego przedawnienia np. na skutek jego wykonania, jest obowiązująca w prawie polskim, pomimo nie wyrażenia jej wprost w kodeksie cywilnym.

Z tych względów powództwo okazało się w całości niezasadne, a więc także w części uwzględniającej odsetki. Skoro więc okazała się usprawiedliwiona powołana podstawa naruszenia prawa materialnego zaskarżony wyrok należało zmienić i orzec co do istoty sprawy (art. 393¹⁵ w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).

Mając na uwadze okoliczność, że roszczenie zostało oddalone na skutek uwzględnienia zarzutu przedawnienia, przy czym rozbieżności interpretacyjne rozstrzygnęła dopiero uchwała składu powiększonego, odstąpiono od obciążenia powodowej spółki kosztami procesu (art. 102 k.p.c.).